

Savs zemes stūrītis

PRESE publicēti likumdošanas par zemi pamati. Ko tie sniedz cilvēkiem, kuriem jau ir zeme, ko tiem, kuri gribētu atgriezties pie ideāliem, ar kādiem dzīvoja tēvi un vectēvi, pie tās ekonomiskās patstāvības, ko dod pat nelielas zemes plēķītis, uz kura tu esi saimnieks, tās zemes, ko pātiešām vari saukt par savu barotāju?

Jādomā, ka pēc vis-

tautas apspriešanas, bet tauta tajā patiesi ieinteresēta, dažas, pagaidām neskaidrās nostādnes, tiks precizētas, cītas izstrādātas detalizētāk. Likumam par zemi jābūt tādam, lai tas alstāvētu gan lielo, gan mazo saimniecību tiesības, lai iepriekšējiem tiktū garantēta pilnīga patstāvība, rīcības brīvība un to visu alzsāgā valsts.

Nevar neieinteresēt

nostādnes par to, ka katrā gimenē ir tiesības iegūt bez atlīdzības vai arī pret samakau zemes nogabalu, ko šī projekta papildināšanai iesniegusi ekoloģijas jautājumu un dabas resursu racionālas izmantošanas komiteja, izsakot savu nostāju tīk svarīga jautājumā. Pātiešām, mums vairs nav palicis tik daudz grībētāju, lai no jauna uzņemtu atmatas un plē-

tu līdumus, kas par tādiem kļuvuši pēdēja laikā, kad zemi pirktu par naudu vai iznomātu. Jaunsaimnieki un citas ģimenes, kuras grib apmesties lauku apvidū, apsvēc arī tādu piedāvājumu iespēju, ka viņi savu zemi varēs nodot mantojumā bērniem. Jo taču katram ir dārgs savs ieguldītais darbs un arī vienas pāaudzes laika pat nav iespējams kā nākas iekopt jaunos laukus, dot zemei to, kas tai vajadzīgs līdz augstam aug-

lības tonam! Zeme ir bagātība, tā ir tās tautas manta, kura dzīvo uz šīs zemes, un katrais cilvēks ir vienlīdz atbildīgs, lai viņa stūrītis neklūtu slīktāks par to, kāds ir kaimiņam. Projekta paredzēts kategoriski aizliegt valsts un saimniecisko orgānu, organizāciju ielaukšanos zemes iepriekšējiem bija liešķi pēc saviem ieskaņiem realizēt arī izaudzēto produkciju. Taču tajā pašā laikā projekta akcentēts, ka zemes

ipašnieks, izņemot tās nodošanu mantojumā, citu nav tiesīgs darīt — piemēram, savu iepāsumu pārdot kādam, uzdāvināt, iepirkīt no kaimiņa vai arī patvarīgi palielināt platību. Liešķajā savā vairākumā mes visi esam cēlušies no zemnieku kārtas, un zinām, ka agrāk zemniekiem bija liešķa brīvība rikoties ar savu iepāsumu, kā uzskatīja par vajadzīgu, levērojot likumību, un no tā neviens necieta. Vai arī tagad nevar tā?

VĪNOTI LATVIJAI!

JAUVAIS CEL'S

Agrofirmas „Sorkonais Oktobris“ laikrokssts

Cena 5 kap.

Agrofirmas pārstāvji vēlēšanās

Pārbūves procesi izraisījuši politisku aktivitāti agrofirmas kolektīvos, vienlaicīgi ar pārkārtošanos, kas norit tās strukturālajās apakšvienībās, saimniecības un rūpniecības uzņēmumu laudis iesaistīs sava rajona un pilsētas dzīvē. To pierāda arī aizvadītās vietējo Tautas deputātu padomju vēlēšanas.

Uz rajona padomī balotējas un sa-vāca balsīs:

JĀNIS VILCĀNS, siera rūpniecas operators — 120,

— VALENTINA DEKSNE, laboratori-jas vadītāja — 182,

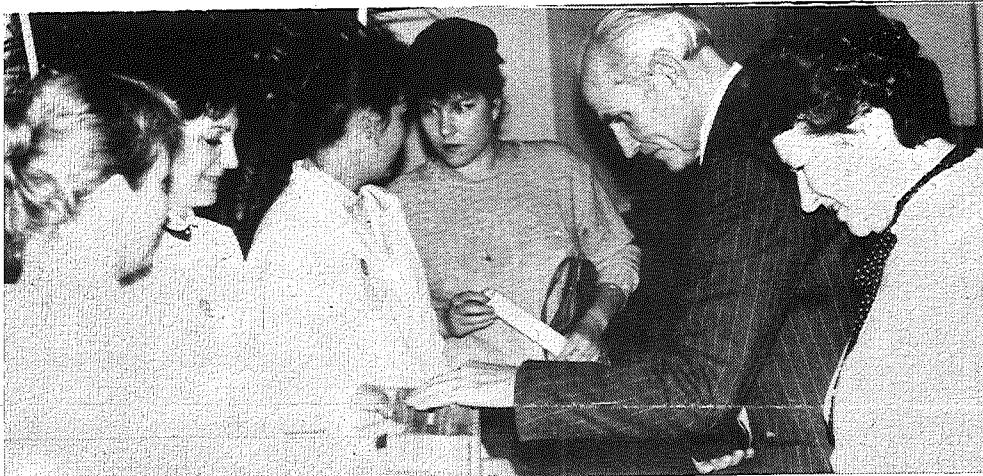
VIKTORS SOLOVJOVS, siera rūp-

nīcas direktors — 116,
ROMUALDS KAVINSKIS, agrofirmas generāldirektors — 388,
JĀZEPSS SNEPSTS, kolhoza «Sarkanais Oktobris» veterīnārais ārsts — 241.

ROMANS PETROVS, Riebiņu vi-dusskolas direktors — 186,

LEONIDS SOROKINS, autotransporta priekšnieks — 217.

Leļeviņi, kā zinoja vēlēšanu komi-sija, J. Vilcāns, V. Deksne, R. Kavins-kis un L. Sorokiņš. Bet arī tie kan-didāti, kurus atbalstīja tīk daudzi vēlētāji, var izdarīt secinājumu: tāpat bausa cilvēku cenu.

Ievēlēti Riebiņu ciema pašpārvaldē

Riebiņu ciema vēlēšanu komisija reģistrējusi Riebiņu ciema padomē ievēlēt 27 deputātus:

1. Riebiņu vēlēšanu ap-gabalā — Sabanskī Anatolijs Vitalijs d.,

3. Riebiņu vēlēšanu ap-gabalā — Aleksejevu Pāvelu Ivana d.,

4. Riebiņu vēlēšanu ap-gabalā — Belousovu Jāni Peteru d.,

5. Riebiņu vēlēšanu ap-gabalā — Valteru Jāni Donātu d.,

6. Riebiņu vēlēšanu ap-gabalā — Nikolajevu Silviju Antonu m.,

7. Riebiņu vēlēšanu ap-gabalā — Sivcovu Jelenu Jevgēniju m.,

8. Riebiņu vēlēšanu ap-gabalā — Mičāni Valentīnu Jāzepu m.,

9. Riebiņu vēlēšanu ap-gabalā — Krasnopjorovu Alevtinu Aleksandru m.,

10. Riebiņu vēlēšanu ap-gabalā — Meluškānu Il-māru Peteru d.,

11. Riebiņu vēlēšanu ap-gabalā — Smukšu Peteri Aleksandru d.,

12. Riebiņu vēlēšanu ap-gabalā — Agafonovu Žoju Nikitas m.,

13. Ondzulū vēlēšanu ap-gabalā — Skuteli Peteri Jēkaba d.,

15. Sprindžu vēlēšanu ap-gabalā — Sondoru Bro-nislavu Peteru d.,

16. Petrovsku vēlēšanu ap-gabalā — Klindžānu Antonu Jānu d.,

17. Duntišku vēlēšanu ap-gabalā — Harlamovu Nikolaju Aristarha d.,

18. Randaru vēlēšanu ap-gabalā — Rumaku Ninu Vikuliju m.,

19. Krejānu vēlēšanu ap-gabalā — Vjaksi Sofiju Stanislava m.,

20. Leinišķu vēlēšanu ap-gabalā — Bernāni Valentinu Bronislava m.,

22. Reiniekū vēlēšanu ap-gabalā — Tumašovu Ainiu Bronislava m.,

23. Kaušu vēlēšanu ap-gabalā — Maslōbojevu Akinfu Anīsimu d.,

24. Torogu vēlēšanu ap-gabalā — Pastaru Peteri Aloju d.,

25. Pienīnu vēlēšanu ap-gabalā — Mihailovu Georgu Pankrata d.,

26. Pienīnu vēlēšanu ap-gabalā — Vanaģeli Marju Grigoriju m.,

27. Kalmacku vēlēšanu ap-gabalā — Jemeļjanovu Jelenu Mihailu m.,

28. Kokoriešu vēlēšanu ap-gabalā — Lāci Leontīnu Franča m.,

29. Rumpu vēlēšanu ap-gabalā — Abajevu Vasiļiju Lavrentiju d.,

30. Oriešu vēlēšanu ap-gabalā — Gromovu Fjodoru Vasilijs d.

Pārdomāti, soli pa solim

Kā jau ziņojām, 4. decembri agrofirmas «Sarkanais Oktobris» direktoru padomes paplašinātajā sēdē lēma par saimniecīšķās patstāvības pieteikšanu līnū fabrikas un siera rūpniecības kolektīviem.

Jebkura pārkārtošanas prasa laiku un pakāpenību. Tas ir svarīgi ne tikai saimniecīšķā, ekonomiskā, bet arī tīri psiholoģiskā plāksnē. Tāpēc agrofirmas vadība ekonomiskās patstāvības jautājumus risinās stingri pārdomāti, soli pa solim.

11. decembri notikušajā direktoru padomes sēdē tika apsprosts vir-mais praktiskais pasākums uzņēmumu pārvešana uz patstāvīgu bilanci un ar to saistīta sava grāmatvedības dienesta izveidošana, jo viens no sekmīgās saimniecīšķās darbības prieķnoteikumiem ir uzņēmuma precīza uzskaites un atskaites dokumentācija.

Sēdes dalībnieki izteica konkrētus prieķķlikumus šo kadrū jautājuma atrisināšanai.

Vēl sēdē izskatīja viena pienīšanas noteikumu pārkāpumu 9. decembri. Lietas apstākļi tiek noskaidroti, un vainīgās personas tiks sodītas.

M. GEĶIŠA

dzīvotās vietas Zabegi, Pušča, Stabulnieki, Kauša, Skrīvdišķi).

Ciema vēlēšanu komisija nolēmusi šajos vēlēšanu apgalbos atkārtotas vēlēšanas organizēt 1990. gada 28. janvāri.

ZELSIRDIBAS dienā, kas Preiļos bija aizpagājušo sestdien, rajona kultūras namā viesojās Paula Stradiņa Republikāniskās

kliniskās slimnīcas sieviešu Tautas koris. Kinoteātri «Ezerzeme» tika demonstrēta Franka Džefirelli videofilma «Jēzus Kristus no Nacaretēs».

ATTĒLĀ: pie ziedoju-mu urnas agrofirmas ve-cākais ekonomists Alberts Eglītis ar dzīvesbiedri.

Jāņa SILICKA foto

Finiša taisnē

cieti. Ne tikai Preiļu rajona, bet arī citu saimniecības, kas ietilpst piegādes zonā, maz domāja par siera izgatavošanai sasniedzētā vēlamo, uz ko tiecās cilvēki, citi, savukārt, liek padomāt par alzvadīto laiku. Uzskatāmi tas redzams no pievienotās dia-

grammas.

Laiks vēl ir, rūpniecības uzņēmumā visu var izšķirt dienas, pat stundas. Tātad, lielākajā daļā svārīgu ražošanas rādītāju ražošanas uzdevumi tiek izpildīti, izņemot siera, garās šķiedras un cietes ieguvi. Kas te nav strādājis ar pilnu jaudu? Galvenokārt vajina jāuzņemas iezīvielu piegādātājiem, iepāši attiecībā uz sieru un

sviešu urnas 114 107
pliena cukura 102 95

Linu fabrika

linšķiedras pavīsam 102 99,7
t. sk. garšķiedras 96 89
issķiedras 105 104

Cietes rūpniecība

konditorejas izstrādājumi 112 109
kartupeļu ciete 93 105
kartupeļu čipsi 109 +4,8x

A. EGLĪTIS,
vecākais ekonomists

VARDS PAR VALODU BALKĀNU IESPĀIDI

DZIESMA DZIVOT DEGSMI DOD

DZEJA

KATOLU BAZNĪCAS LATGALE

ZIME BERNI

2. lappuse

3. lappuse

4. lappuse

Atkārtotas vēlēšanas

Deputāti nav ievēlēti vījos vēlēšanu apgalbos: 2. Riebiņu vēlēšanu apgalbos (ietilpst Padomju Ar-mijas ielas kreisā pupe un

Zalā iela), 14. Opūgu vēlēšanu apgalbos (apdzīvo-tās vietas Opūgi, Pa'malnieki, Beči) un 21. Zabe-gu vēlēšanu apgalbos (ap-

NE, nesakopsim mēs Latviju, kamēr paši sevi nesakopsim, kamēr nebūsim vairs iekšēji saburzīti, samocīti... Tā saka jaudis, kas saprot visu lietu kopsakaru. Laikam gan vieniem taisnība. Bet kā sakopt sevi? Dzeram piesārnotu ūdeni, elpojam netīru gaislu, runājam, ie-sprauzdami pa «mātesvār-dam» svešā valodā, attie-cīgi pielāgojam tikumus...

Bet vai esat kādreiz dziedējuši? Tad tācu bū-siet izjutuši, kā dvēsele iztaisnojas, iegūst spārus, nopurina ikdienas putek-lus, pacelas lepna un tira. Laba dziesma ir labākās zāles pret daudzām gara un pat miesas kaitēm. Dziesmā, bet jo īpaši tau-tasdzesmā, kas izgājusi cauri gadītīm, uzkrātis, un iznests tautas dzives-prieks un darba griba. priekšstati par labo un jauno, cerību un mīlestī-ba...

Kādu otrdiēnas vakaru Riebiņu kultūras nama zālē mani ievilina skanīga latgaliešu tautasdzesma. Tur ciema etnogrāfiskais ansamblis sapulcējies savā iknedēļas mežinājumā. Ne-varu vien nopriecāties. klausoties, cik liksni un plāsi skan dažādu pau-džu sievu un bērnu balsis, kuras atbalsta šoreiz tikai Ivara Vjakses tenors. Viru ta mazāk, bet laba. Jau daudz nevajagot...

Ieklausos arī vārdos: «Bolta imu, bolta taku Boļenam sīnu kast...» «...Tik vīna meitine. Kuru miljot var...».

Kāda tīra valoda, kāda gaša doma, kāda skaidra sirds! Lūk, tas dzidrais avots, no kura dzert un neatdzerties. Lūk, tā laiku grāmata, kurā latviešu tauta ar visiem tās novadiem, visām izloksnēm ie-rakstīta vienotā, neizdē-šām rakstā. Ikdienā mēs tācu šeit runājam jau vuskrieviski, ielikdam arī pa kādam baltkrievu un polu vārdām. «Kaneša pravda, polza...» Tādi un līdzīgi «krāšnumi» nudzēt nudz mūsu latgaliskās runā un valrs pat netiek uztverti kā sveškermenī. Nezālaina, briesmīgi ne-

Dziesma dzīvot degsmi dod

Zālīnai ir mūsu valodas drūva, un tādu nesakoptu, neravētu mēs to nododam bērniem un bērnubērniem, kuri jau vairs vienīgi di-vās svētnīcās — tautas-dzesmā un baznīcā — var uzzināt, kā pareizi īārunā tiem, kas kopī tautas svētnīcu — folkloru, upure uz tās altārā savu sirds-kvēli un energiju, uztur tājā guni.

Sie vārdi attiecas arī uz Riebiņu ansamblī. Tas protams, visā Latvijā vēl nav tik daudzināts kā «Skandinieki» vai suitu

Tās gados vecākās an-samblī ir tās visneizstā-jamākās. Borbola Laizāne ir visraženākā dziesmu zi-nātāja. Tekla Urča, kas tagad spurojas preti slimī-bai, ar savu spēcīgo, sav-dabīgo balsi piedod ne-atkātojamu kolorītu visam ansamblim. Pašlaik priekš-dziedētājas lomā visbiežāk ir Jadviga Danileviča, kas ansamblī apmeklē kops tā pirmajām dienām.

Par katru no dalibnie-kiem varētu vai veselu ro-mānu sacerēt: pat vienā mēģinājumā var pamanīt.

Īpašs ģimeniskums, inti-mitāte, sirsniņums. Ne jau velti te dzied veselas gi-menēs: Sofija Vjakse ar dēlu un meitu, Zena Bo-reika ar viru... Riebiņu etnogrāfiskā ansambla at-mosfēra kā gaiša un silta līesma plesaista tautas-dzesmas mīlotājus ne ti-ka no pašu ciema, bet arī no Preiļiem.

To jau tā neviens ne-pateiks, kā rodas un vei-dojas šī gaisotnes. Ansam-blā 'sirsniņas' ugunskurā katrais piemet savu žagari-ņu. Tāpēc jau to sauc par

ar kēkatām, Ziemassvētku dainām, vakarešanu. Tāl-kā palūdz vēl skolotāju Moniku Daugavieti. Izde-vās brīnumjauks vakars. To noskatījās arī toreizē-jais ciema kultūras nams direktors Bronislavs Ko-korišs un «ieraudzīja», ka tāds ansamblis varētu būt no dažādu paaudžu dziedē-tājiem.

Gribētāju īstenot šo ideju sakumā salasījās kāds ducis. Pirma uzstā-šanos iecerēja uz kolhoza gada pārskata sapulci februārī. V. Staričenoka vēl tagad ar pateicību atceras Emīlijas Trupas enerģiju un pūles «Jaundzimušā» ietērpsanai. Tā loti issa-laikā tapa ne tikai pir-

staro labvēlibā un atsau-cibā. Neaizmirstami ie-spaidi.

Klausoties skolotājas Staričenokas stāstījumā, kurā tālais un tuvais sa-plūdis vēl vienā daudz-krāsainā dziesmā, es sa-pratu, ka ansamblim jau ir savas bagātīgas vēsture. Tātad būtu vajadzīgs arī sava hronists, kurš filksē visus priečigos un skum-jos brižus, lai nekas un neviens nepaliel aizmirst. Tā tācu arī ir mūsu Lat-gales novada kultūrvēstu-re, kas nedrikstētu palikt nezināma nākamajām pa-audzēm.

Kā ikviens dzīvs orga-nisms, ansamblis nestāv uz vietas. Katrs mākslinie-cisks vadītājs ienes ko-lektīvā kaut ko savu, nō-derigu, un tas, ka vini pamainās, ansamblim ir gan sāpīgi, gan svētīgi. Pašlaik to vada Jānis Tei-lāns — cilvēks ar lielu pieredzi tautas mūzikas kopšanā. Folkloras bied-ribas domes locekls, sešu ansamblu vadītājs. To starpā veidojas veseligas sāncensības gars. Atklāt vēl kādu jaunu, citur nedziedētā latgaliešu dziesmu riebiniešiem ir vislielākais gandarījums. Jā, repertu-āra problēma praktiski vairs nepastāv. «Mūsu Ja-dzes burtnīcā ir 120 dziesmas!» lepni var pazi-not Ivars. Pat uz vistālāko koncertēšanas vietu brau-cot, ceļā divreiz nav jā-atkārto nevienu dziesmu — visas pat vienreiz ne-pagūst izdziedēt...

Man par nožēlu jāat-zist, ka nevaru šeit izteikt ne desmito dalinu no tā. ko dzīrēju, uzzināju, ie-raudzīju, pārdomāju vienā-vienīgā Riebiņu etnogrā-fiskā ansambla mežinājumi reizē. Katrā zinā aiz-gāju no tā iekšēji stiprā-ka, taisnāka, možāka. Bēt vieniem, kam šādi mežinā-jumi noteik ik nedēlas. uzņemtās un savstarpēi apmalītās enerģijas lā-dīnā tācu ir daudzķārt lielāks. Laikam tāpec vi-ni arī vairāk paspē...

L. LAUCE

Komponista Jāņa Ivanova dzimtajā pusē 1989. gada vasara.

sievās, tomēr arī tā popu-laritātes geogrāfija ne-ap-robežojas tikai ar savu ciemu — vai savu, rajonu vien. Nu jau tradicionālā Tautasdzesmu maratonā skrējēju kājas sāk cilāties naskāk, dzīrēt mūsu dzie-dātāju možās balsis. Kad skrien spēcīgi, kad dzied jaunie, tad tur nav nekā neparasta. Bet, kad redzam vecumā, kurš nepa-dodas, kurš pīrēda, ka gars jau nemaz nenoveco, ja neļaujas apsikt un no-rimt, tad rodas pavisam cīta dūša arī nogurušajam, piekusūšajam...

ka tās ir spilgtas personi-bas, ka ir starp viņām, kā mēdz teikt, arī «raksturi-ni». Bet vai tad droši un izteiksmīgi var dziesma skanēt tam, kas nedrošs un «neizteiksmīgs» dzīvē? Kad tā paskaties un pa-klausies, tad grūti saprast: kurš no kura smēl spēku un skaistumu — dziesma no sievām vai sievas no dziesmas? Laikam jau arī šī iedarbība ir abpusēja.

Folkloras ansamblu mu-zicēšanā ir kāda raksturi-ga ipatnība, kas korī, ma-nuprāt, nekad tik spilgti neparādās. Tas ir tāds

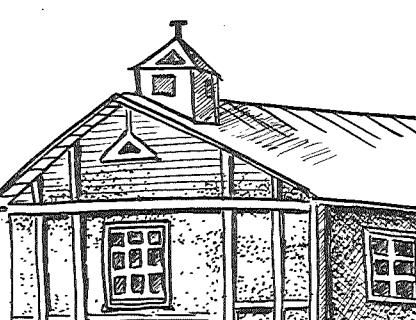
ansamblis, kas burtiskā tulkojumā no franču valo-das nozīmē «kopā». Bet saliedētājs — tomēr vāja-dzīgs, Riebiņu ansamblī tā, manuprāt, ir skolotāja Veneranda Staričenoka — visu saprotos, labestīgs cilvēks. Bez viņas līdzda-lības nav tapis nevienas uzstāšanās scenārijs. Iste-nībā jau arī pati ansam-blīa rašanās ideja ir viņas ierosināta.

Pirms sešiem gadiem viņa nolēma ar 6., 7., 8. klasses bērniem jauno — 1983. gadu Riebiņu vidus-skola sagaidit tautiski —

mais repertuārs, bet arī pašu gādātī terpi.

Un ar kādu degsmi visi gatavojās savam pirmajam republikas mēroga «iznā-cienam» Rīgā. Vēstures muzejā, bija noorganizēta dažādu Latvijas novadu tautas tēru izstāde, kuru bagātināja regulāri etno-grāfisko ansamblu koncer-ti. Gods pārstāvēt Latgalī-tika uzticēts nīprajai, knapi gada slieksni pārkāpu-šajai Riebiņu kopai. Cik satraukumu, pārdzīveju-mu, piedzīvojumu un gandarījumu. Zāle īauža pilna, ārzemnieki, visi

BERZGALĒ 17. gad-simta beigās kapos bija Koka kapella, pastāvēja apmēram 50 gadus. Tagad tajā vietā ir akmens stabs — vecās baznīcas atliekas un liecība, ka tajā vietā bija kapellas lieklais altāris. Tagadejās baznīcas pamati likti 1750. gadā, to 1751. gadā iesvētīja biskaps J. Puzina, cēla prāv. Stefans Mickevičs. Noveleta Dieva gādībai, sv. Stefana un Laura aizbildnīcībai. Ko-ka baļķu celtne ar diviem torņiem, dārza ir sens zvanutornis. Platība — 162 kvadrātmetri.

AMBĒLU koka baznīca celta kā kapu kapella, pa-stāv kopš 1782. gada, vel-tīta sv. Jura godam. Savā laikā to apkalpoja Agle-nas dominikāni. 1881. gadā paplašināta un pa-garināta uz celsa pusē, virs jumta ir nelīels tornītis. Celta baroka stilā, tajā ir kokgriezumiem bagāts un

mākslinieciski augstvē-tīgs altāris. 1937. gadā Višķu prāvests A. Skromāns uzsāka būvēt mūra baznīcu 3 kilometru attā-lumā — Kokīnu sādžā. Tā tika līdz logiem un otrajā pasaules karā darbi pār-trauktī. Baznīcas platība ir 83 kvadrātmetri.

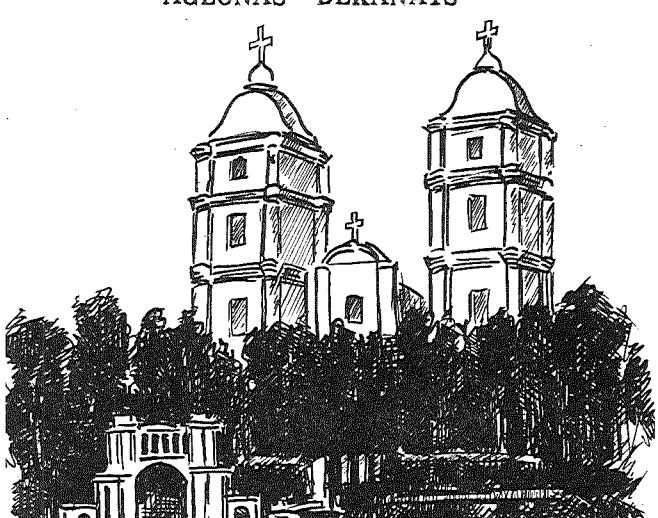

Jaunais Ceļš

1989. gads 10. decembrs

Katolu baznīcas Latgalē

AGLONAS DEKANATS

AGLONAS pirmā baznī-ca bija no koka, celta 1699. gadā, tuvumā bija tāpat no koka celts klosteris uzkalniņa ceļa uz Somersetu, tagad tājā vie-tā ir kapsēta. 1700. gadā šurp no Lietuvas provinces bija saaicināti dominikā-ni. So baznīcu 1751. gadā iesvētīja biskaps J. Pu-zina Jaunavas Marijas de-

bēsis uzņemšanas godam. 1766. gadā baznīca un klosteris nodega. Divpadsmit gadu laikā (1768. — 1780.) uzcelta tagadējā mūra baznīca pie Egles ezera. Darbus vadīja klos-tera priekšnieks Remīgiis Zaharovskis, biskaps J. Benislavskis konsekdrēja 1800. gadā.

AUGSKALNES baznīcas celtniecības vietu pr. J. Romanovskis izvēlējās starp Līvdānišku kapellu un nodegušo Putānu baznīcu uz augsta kalna Aglonas — Višķu ceļa tuvu-mā. Celtniecība pabeigta 1928. gadā, tā bija no koka ar vienu torni (29 m), krustveida formas ar divām sakristejām, trim koka altāriem, cementa grīdu, koka griestiem. Platība — 157 kvadrātmetri.

darbibas laikā. Uz pamā-tiem prāv. J. Strods 1946. — 1947. gadā uzcēla ta-gadējo baznīcu. Tās rāmis ir no koka baļķiem, iekš-puse un ārpuse apšūta ar dēliem un pildīta ar zāgu skaidām. To tālāk pilnveidoja prāv. A. Mičulītis: uzlika skārda jumtu, ap-šūva ar kieģiļiem, iekš-pusi noklāja ar finieri. Platība — 157 kvadrātmetri.

J A U N R A D E S L A P P U S I T E

Vārds par valodu

Vairāki mūsu lasītāji griežušies redakcijā ar pārmetumiem, ka, neskoties uz to, ka pieņems likums par valsts valodu, joprojām Preiļos, Riebiņos un citur veikalos, iestādēs un uzņēmumos uzraksti ir vienā, krievu valodā, ar apmeklētājām atbildīgās personas runā tikai krieviski un tamlīdzīgi. Neiedzīlinoties šis lietas būtbā, kas liecina par likumu neievērošanu, pastāstīsim par latviešu valodu kā vienu no cilvēces bagātībām, mazliet pieskaroties tās attītības vēsturei, ko padomju presēs sniegusi mūsu novadniece no Atašenes — latviešu valodniece, germanu filoloģe, senlaiku literatūras speciāliste Pauline Zalane — Vallēna, kurā pašāk dzīvo Kolorādo štata (ASV), vairākas reizes pabūusi Latvijā, savā dzīmētajā novadā.

Vēstures kaprizes dēļ arī Latvijas teritorijā visplašāk izplatītais mūsu valodas zars — latgalu valoda — nokļuva pāberna lomā. Te jāatgādina, ka valodu, ko runāja latgaļi, sākot no lībiešu piejūras, visā tagadējā Vidzemē, Latgalē, Augšzemē un vēl tālu aiz tagadējās Latgales austrumu robežas, ne sauka par latgalu, bet par latviešu valodu. To apliecinā ne tikai pieraksti, piemēram, Rusova hronikā, bet arī tauta pati. Apzīmējumu «latgaliešu valoda» ir ieviesis atmodas laika darbinieks Francis Kemps tādēļ, ka nosaukumu «latviešu valoda» bija piesavinājusies zemes vidienē vēlāk izplatītā tagadējā valsts valoda, agrāko latviešu valodu — atstādama bez vārda. Latgaliešu valoda bija otrā rakstu valoda demokrātiskajā Latvijā. Tākai pēc 1934. gada apvērsuma valodu lietās nezinīgie «vienotās tautas» sludinātāji to izstūma no skolām un sabiedriskās dzīves, līdz heidzot nāca arī otrs drukas aizliegums.

Nevienai valodai nav jāattaisno sava esamība, tāpat kā nevienam cilvēkam nav jāatvainojas par to, ka viņš dzīvo.

Latgalu valodai — un baltu va-

lodām vispār — ir vēl tā ipaša vērtība, ka tās ir palikušas tuvāk indoeiropiešu pirmvalodai, nekā vairākums citu Eiropas valodu, kas savā tagadējā formā ir pavisam jaunas.

Piemēram, latgaliski vēl tagad nemanīto vārdu «tymss» ir lietojuši arī goti — vai nu kā indoeiropiešu kopvalodas mantojumi, vai kā aizguvumu. — bet modernajā vācu valodā tas līdz nepazišanai pārveidojies par «dünke».

Cehu pētnieks Kristiāns Turnvalds apgalvo, ka no Adrijas jūras līdz Elbai, Oderai daudzi vietu vārdi nepadodas ne keltu, ne germanu valodu etimoloģiskiem risinājumiem, bet tie atrisinās ar baltu valodu palīdzību, tā secinot, ka baltu ciltis varētu būt apdzīvojušas šo teritoriju vēl pirms germaniem un keltiem.

Pateicoties vietu vārdiem, mēs zinām, ka baltu ciltis ir apdzīvojušas teritoriju līdz Maskavai, Tulai, Arhangeļskai. Mūsu pēdas ir Balķānos, iespējams, arī tagadējā Vācijas teritorijā un citur. Bet mūsu pašu zemē bez apdoma un žēlastības ir kroploti un nīdēti senie vietu vārdi.

Aplūkosim tikai vienu no simtiem sakropļotu vietvārdu un šīs rīcības sekas. Rāzna Rāzna ezers! Tam varētu būt sakars ar seno Rēzeknes vārdu Rāsne — līdums. Bet var būt vēl senāka sakariba. Seno parsu (persiešu) sakrājā literatūrā Avestā atrodam Rāšnu (cīta variācija Rāznu) kā taisnības gēniu.

Par laimī mums vēl ir senā latgalu valoda: nesamaisīta, nesa-kroplota, dzīva un vesela, dzidra un tira kā no dzīliem klinšu iežiem izvirdis avots. Par savu vienreizīgo vietu Rietumu kultūrā mēs jau esam sākuši ienēmt ar savas valodas un dalīnu senumu un bagātību.

Valodas ir kā vilnojošs ūdens. Kā vienam vilnim seko nākošais, tā ik pēc 20 — 50 kilometriem viena izloksne jau pārlet mazliet atšķirīgākā. Te jādomā, cik gudra un tālredzīga ir bijusi Franča Trausa Latvijas saimā izteiktā doma, ka ikviename latgalietim jāiemācās lejas laviesu valoda un pārējo ap-

PAULINE ZALANE

DZIMTINES ĻAUDIM

Jyusu sirdis, stypros un dzelzovs,
Dzidra dzintara lasēs teiros
Pasmēlu priku.

Jyusu dūmos, kū sentāvu zeme
baroj,
Tautas lēneigo gudreiba storoj,
Atrodū spāku.

Dvēselēs jyusu, kai zemē lobā
Rudzu gryuds Isāts, pat kailsolā
globoj
Nokūtnes cereibu dzītu.

MUNS BĀRZS

Nu daudzu boltū broļu pulka
Vīns stovi tu.
Tik sērms, tik vīntulš,
Bet tik styprys vēl!
Kai broļa rīku
Tovu zoru Iglauzu sauja.
Tovu vīntula soplū
Muna sirds taujā.
Par mūkom, par pagotnes sopem
Tova bolto dvēsele klus.
Tik sajutu sovā sauja
Tovas dzelzovs sirds pukstus...

galbu latviešiem — latgalu valoda. Derētu pievienot arī lietuviešu valodu. Tad mēs sāktu apzināties savu bagātību!

Plašs ir bijis senatnē balšu cilšu koks. Vai citādi mēs Vēdās lasītu apbrīnas izsaucienu: «O brigi, o puru izcelsmē!» (Rig — Veda). «Dievs vispirms radīja sauli, tad brigus.» Dažādi izcelti un slavināti kurāti, barātas un citi. Un par brigiem teikts, ka tie atnesa ugnī pasaulei.

Nerunājot nemaz par aizvēsturi, vēl pirms nepilniem tūkstoš gadiem (dažuviel pat līdz XVII gadsimtam) mūsu valoda skanēja līdz Tulai. Pirms pirmā pasaules kara latviešu apdzīvoja četrus aprinkus Vitebskas gubernā, kas pēc kara palikā aiz robežām.

Ja no kuplās baltu cilšu valodu saimes tik vien ir palicis, tad nevis jāstridās par vienas vai otras valodas tiesībām, bet tā jāsargā tautas mantojums, ka — pirksti — klūst balti, turoties pie tā.

Pauline ZALANE

Zīmē bērni

Augša: MAIZE. Janis, 5 gadi.
Pa labi: PASAKA. Marika, 13 gadi.

Nebutu mani draugi tā centušies, klusētu arī ne-labvēji, gan jau vēlētāji paši zinātu, ko labu esmu izdarījis un ko vēl varu. Sic tarsnit gloria mun-di, — tā teikuši prātīgie senči, — tā pāiet tā pa-saules godība.

J. ROGIS

Dzīst dina eiso,
nok vokors sērst,
Sok Lauskis pakšūs
skali cerst.
Ar myrdzu dzaltonū
dag lūgūs guņs,
Un pi debesim
gaiļ zvaigžnu jumts.
Svin svātkus zima,
svin' Latgalā,
Ikvīna sādzenā,
ikvīna množā.
Por boīm klaividim
Mēness pasāver:
Voi vyss kai vajaga,
Kai zīmai der?

HUMORESKA'

Reklāma bendē

Nebūtu mani tā reklāmējusi un slavinājuši, kā šajās vēlēšanās, noteiktā tiktū pie deputāta mandāta.

Lūk, kā tas iznāca. Tagad saviesies daudz vietē-

jās preses, mūsu partija mani cildināja, viņējā — zās valstiņas republikā-pēla. Te es biju balts kā niskie izdevumi, radio un televīzija — arī šajā augstā līmenī nebija ne māzāks skaidrības. Bet vēlēšanu diena strauji tuvojās, aizvien lielākus apgrīzienus uzņēma dīvas mašīnas — rek-

Arhitekts.

Autors A. RANCANS

MARITE PASTARE

Dzeja

Es dāvinu tev vienu
Piesnigušu ziemas rītu.
Tam acīs vēl miegs
un tās nezinīvieni.
No nākotnes brīziem,
ko pateikt tev priekšā.

Mūžība iet vēl paliek
Vien tas, kas jau bijis.
Tik laiks vienmēr visu
pa vietām
un plauktiniem saliek.
Un viss iznāk pareizs —
zām domāts, gan teikts.

Vēl jaunu un sārtu.
Tev rokās lieku šo ritu.
Viess rodas sapņains un
skaists.
Jo ar jaunības vārdu
Cits pie cita
mēs piesaistīti.

ANTIS LICUJĀNIS

Zīmas svātki

Pa meža taku,
boltu nūsnigušu
Nok zīmas dīna,
vaigu nūskumušu.
Kai bolta siva
bolta lokotā.
Jei nalaimeiga,
kā solts kai pokotā.
Un palik syltoks,
snīga porslās kreit,
Vysu pīputyno,
ka vairok napazeit.
Nu snīga pykom
eglu zalo rūta
Pret zemi leikst,
a cytu kū tai?

Tai eglei syltok
zam boltym pelim,
Tai zemei syltok,
takom, celim,
Nu apkort,
nu svātki tai.
Sai mīvusu višnai
boltsormotai.

Jaunais Cels

1989. gads 16. decembris

Balkānu iespāidi

S. KUZNCOVS.

(Turpinājums. Sākums 43., 44., 47. un 48. numura.)

Vairums pārtikas produktu vienīgi var iegādāties veikalos. Interesanti ir tas, ka, lai gan brīvi var nopirkta dažādu marku vīnus, tos parasti lieto tikai aukstajā gadalaikā. Bet vasarā loti pieprasīti pārsvārā ir dažādi atspirdzinoši dzērieni, sulas, alus. Virsējiem loti patik vakarā iechezēt pāris mēriņus rakijas — tas ir pašdarināts apmēram 80 grādus stiprs degvīns ar specifisku garšu. Jāsaka, ka Bulgārijā alkoholu lieto loti mēreni.

Mūsu draugi ierosināja nelielu kopīgu ceļojumu pa Bulgāriju, un mēs ar lielu prieku tam piekritām. Tā kā atvalinājums jau tuvojās beigām, viņi devās mājās, uz Bulgārijas dienvidiem (vasarā vīni parasti pavada ziemēlos, kur dzīvo vinu vecāki). Mēs posāmies līdzī.

22. augustā — dienā, kad Turcija pazīnoja, ka vairs nepieņemēs pilsonus (musulmanus) no Bulgārijas. Sofijas televīzijas vārā raidē mēs redzējām kadrus ar raudošām sievietēm uz Bulgārijas un Turcijas robežas.

Sā vai tā dažu mēnešu laikā no Bulgārijas izbrauca vairāk nekā 300 tūkstošu cilvēku jeb apmēram ceturtais daļa no visiem

valsts musulmaniem. Kādi tad ir iemesli tādai masveida, un, galvenais, vienlaicīgai migrācijai? Pirmām kārtām radušās visai liberalās izmaiņas likumdošanā. Kopš šī gada 1. septembra ikviens pilngāds Bulgārijas iedzīvotājs ir tiesīgs uz 5 gadiem izbraukt uz jebkuru citu zemi. Turklat tiek saglabāts viņa īpašums un pat darbavietu. Musulmani nesaķa gaidit šo datumu: pēc viņu priekšstatiem, senču dzimtenē (kaut gan diezin val viņu senči dzimuši Turcijā) cilvēki dzīvo daudz pārtikušāk. Patiesām, Turcijā pēdējos gados noticis ekonomisks izrāviens, taču diez vai tā varēs drīz laikā panakt vairumtu attīstīto valstu. Tomēr ilūzijas, kā zināms, ir loti dzīvīgas, un tās var izkliedēt tikai pašu pierede.

Otrs cēlonis, kas pie spieda simtiem cilvēku atstāt savas gadu desmitiem apdzīvotās vietas, neapsābāmi ir pārmērības tā dēvētā bulgarizācijā, tas ir, Bulgārijas vadības oficiālā politika, kas virzīta uz visu Osmānu impērijas paliekus likvidēšanu. Tā pirms dažiem gadiem valstī sākās turku vārdu un uzvārdū maina uz slāvīskajiem (kā lai te neat-

ceras Kārla Ulmaņa autoritārā režīma pasākumus latvietības nostiprināšanai Latvijā 30. gadu beigās...). Tā bija dzili personiska līeta, tomēr, kā tas nereti gadās arī pie mums, pārvērtās par administratīvu «kampaniju». Vilejo varas orgānu piespiedu rīcība un pārcenšanās izraisīja pretestību musulmanu kopienā. Dažviet nonāca pat līdz brunotām sadursmēm ar miliciju un karaspēku, bija upuri. Tas vēl vairāk veicināja savstarpējās atsveinotības palielināšanos starp «turkiem» un pārējiem valsts iedzīvotājiem.

Tiesa, liela daļa no tiem, kas izbrauca uz Turciju, izteikuši vēlēšanos atgriezties. Vasarā pārbrāukšanas gadījumu vēl nebija daudz, bet pēc tam — aizvien vairāk. Taču pašlaik neviena nemēnas pārēdzi, ar ko tas viss beigies. Katrā zinā Bulgārijas starptautiskajam prestižam ar šo migrāciju dots nopietns trieciens.

Acimredzot, no Bulgārijā pastāvīgi dzīvojošiem ārziņniekiem pirmo vietu ieņem vietnamieši — viņi te strādā, mācās. Attieksme pret viņiem šeit, tāpat kā pie mums, ir dažāda. Nācās dzirdēt daudz anekdošu, kurās vietnamieši figurē tādā loma, kāda mūsu «folklorā» ierādīta vienai no Ziemeļu tautām.

Starp tūristiem, dabiski, visvairāk ir mūsējo. Padomju Savienības pārstāvji vasaras mēnešos Bulgārijas lielākajās pilsētās ir tādūkā, ka mēs burtiskā nozīmē ne vienreiz vien uzdrāmies savējiem. Plevenā pat satikām veselū grupu uzbeku. Starp

citu, reizēm mēs jutāmies neērti, kad runa bija par daļas mūsu valsts pārstāju uzvedību Bulgārijā. Ipaši nepatikami bija vērot mūsu pilsonu barus veikalos, kur vini visai nožēlojamā kārtā demonstrēja savas mantu legādes «kaislibas». Slikti, kad cilvēks zaudē savu nacionālo pašapziņu, dzīdamies pēc «lupatām».

Nu, lūk, beidzot arī bijām galā. Madanā — Ropopu novada kalnrūpniecības centrā — mēs pavadījām veselu diennakti un pat paguvām piedalīties improvizētā ekskursijā pātās apkārti. Pilsētā ir apmēram 10 tūkstoši iedzīvotāju. Tās vīrieši pārsvārā nodarbināti padomju un bulgāru kopejā uzņēmuma «Gorubso» ūhtātā, kur iegūst alvu, cinku, pie viena arī zeltu un citus retus derīgos izraktenus un pat urāna rūdu (mums stāsti, ka šeit ir visaugstākais radiācijas līmenis Bulgārijā).

Kombināta produkcija tiek transportēta bagātināšanai uz kalminu rūpniecības centru. Sahtu strādnieku darba alga ir augsta — 1 000 līdz 1 200 levu mēnesi. Par stāžu sapemamo piemaksu koeficients — no 4 līdz 20 procentiem. Diemžēl centieni pēc augstiem plāna rādītājiem nereti novēd pie darba drošības tehniskas neievērošanas, avārijām, upuriem. Lai gan pensiņā var izlīgt no piecdesmit gadu vecuma, daudzi ūhtinieki slimī ar silkozi arī daudz jaunākos gados. Tiesa, turienes kalnrūpniecības strādnieki pagaidām vēl nestreiko.

(Turpinājums sekos.)

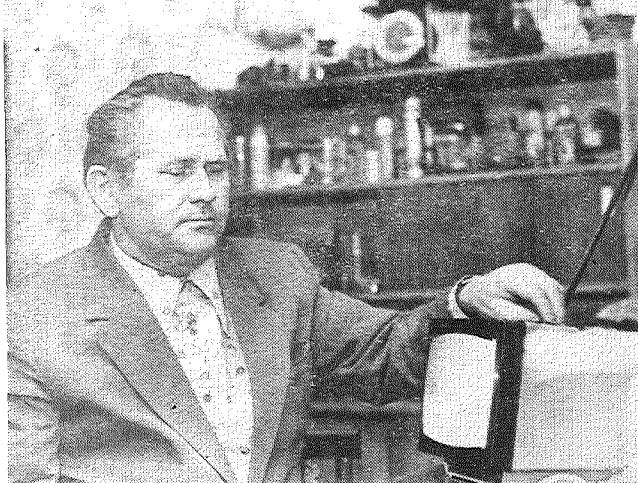
Si ziema jau parādījusi savu isto dabu: nelaipnu salu un sniega bagātību, pēkšņu atkusni un skaidras, zvaigznotas naktis ar blāvo Plena celu pāri vissi debesij, putenus un Saulē krāšni mirgojošu sudrabaino sarmu, lēnū snīgšanu, kad visapkārt viss ir klusus, tikai priecīgas līdinās lielas, baltas pūkas.

Pēc senas tradīcijas, kad sals pāri sliksnām un purvainām uztaisījās tiltus, laudis brauc uz mežu saņādāt kuriņamo. Uz mūsu pašu zemes izaudzētie maz-

B. KIVLENIEKA foto

Redaktors A. RANCĀNS

Gandarijums

Kad Preili gāzes kantora priekšnieka vietnieks Jānis Zarāns sanēma kārtējo laikraksta «Moskovskaja pravda» numuru, izbrīnījās: satiksmes drošības konkursā, ko šovasar rīkoja Maskava, ieguvis otro vietu. Kā raksta avize, tas bijis spriegs, labāko rezultāti ir loti blīvi un dalībnieku skaits — neliels. Pirmajā vietā maskavietis I. Saveljevs, trešajā — arī galvaspīlētas iedzīvotājs G. Gončarovs, citās godalgotajās — tāpat maskavietē.

Pirms pastāstīt, kā tas gādījās, mums gribot neģibot, jāatskatās uz pārātni. Jānis Zarāns, gatavojoties kļūt par gāzes saimniecības speciālistu, amata prasmi mācījās Maskavā. Tur dzīvojot, vienā iepriekšējās — arī laikraksts «Moskovskaja pravda», to abonē Preilos. Mēs jau rakstījām, ka gāzes saimniecībā nostrādājis 25 ga-

dus. Vēl lielāks viņam ir cīta darba stāzs — ceļu satiksmes noteikumu pāsniedzējs autoamatieru biedrībā. Puisis no Pieniņiem, pārnācis no dienesta armijā, 1959. gadā sāka strādāt par instruktoriu DOSAAF rajona komitejā, tad kļuva par priekšnieku. Kad nodibinājās Auto-motoamatieri biedrība, ir ar to. Ceļu satiksmes noteikumus pāsniedz vairāk nekā trīs gadu desmitus. Par viņu spējām sāja priekšmetā, par tām zināšanām, ko dod klausītājiem, var spriest tie, kuri mācījušies tos vai arī praktisko braukšanu. Regulāri noteiktajā laikā pēc darba gāzes saimniecībā viņš brauc uz Līvāniem un nodarbojas ar saviem kursantiem.

Sogad martā laikraksts «Moskovskaja pravda» kopā ar Maskavas pilsētas izpildkomitejas Galvenās iekšlietu pārvaldes VAI

organizēja konkursu lasītājiem, kas bija astoņas kārtās, katrā pa četriem uzdevumiem: no Valsts autoinspekcijas vēstures, par raksturīgāko avāriju sekām, teorētiskajiem jautājumiem un praktiskumu krustojumu zārēšanā. Konkursa uzdevumi bija, kā mēdz sacīt, ar āķišiem. Tie tomēr nenosaidīja Jāni. Kā viņš pārs tagad izsakās, vajadzējis gan pasvīst. Bet nu par visu ir gandarijums. Kā balvā saņemēji portatīvais televīzors «Elektronika-404», dažādas citas piemiņas veltītes ar uzrakstiem «Moskva, GAL», tautnākā literatūra par Cēlu satiksmes noteikumiem, kas būs liels palīgs nodarbibā ar klausītājiem turpmāk.

Pēc tam, kad Jānis Zārāns Maskavas laikrakstā bija izlasi: «Ja. Zarans — žītel Latvijas gospodas Preili», viņam piezvāja, kad jābrauc uz Maskavu, uz VAI pārvaldi, kur rezumēs konkursa rezultātus, pasniegs balvas. Nesen, ceturtdienas vākārā, Jānis ar dēlu Gunāru izbrauca uz noteikto vietu. Uzzinājuši, no kurienes atbraucēji, autoinspekcijs laudis viņus sirsniģi uzņema. Ceremoniā klāt bija avīznieki, radio un televīzijas laudis. Jānim, kā maskavietu viesim, pirmajam deva vārdu pastāstīt par konkursa iespaidītām. Viņš paslavēja viesmīligos saimniekus, pateicās konkursa rīkotājiem.

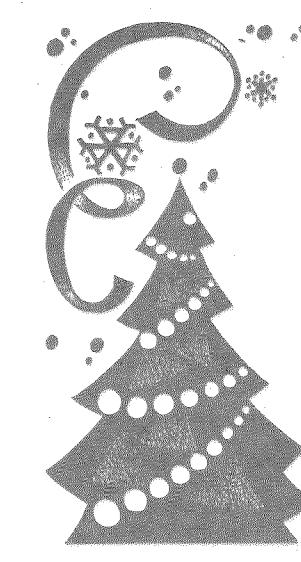
So rindu autors kopā ar J. Zarānu un rajona VAI vadību tādus konkursus rīkoja arī uz vietām. Iecerēts pie tiem atgriezties.

A. MEŽMALIS

Preili rajona sadzīves pakalpojumu kombināta mūzikas terakstu studija atklāj jaunu pakalpojumu veidu:

MŪZIKA PA PASTU.

Rakstīt uz adresi: Preili, 228250, Košukova iela 1, dz. 31, ierakstu studijai. Interesentiem izsūta informāciju un katalogus. Preili skanu ierakstu studiju strādā trešdienās, ceturtdienās, piekt Dienās un sestdienās no plkst. 15.00 līdz 19.00.

Ziemsvētku un Jaungada priekam

Ziemsvētki jau pēc nedēļas, bet vēl nedēļa aprītē — pie durvīm kļauvēs arī Jaunais gads. Tas ir Zirga gads, laime smaidis tiem, kas strādā. Pēc seņājiem tīcējumiem labvēlīgā planēta būs Venera, mūdes krāsa — baltā, pār mūsu valdošā stihiju — metāls. Tātad — jaunu cerību un velksmu gads. Tā priecīgai sagaidīšanai veikalos tiek piedāvāti visdažādāk egliņu izrotāju-mi, apsveikuma kartīnas.

Iepirkīsimies, sagādāsim prieku sev un apsveicama-jiem!

IEPAZĪSANAS
Vienkārša, nopietna un labi nodrošināta sieviete (37 gadi, augums — 175 cm) vēlas saiktīt draugu vecumā no 37 līdz 47 gadiem.

Rakstīt: Preili, 228250, Rēzeknes iela 24—43.

LIDZJŪTĪBA

Izsakām dzīļu lidzjūtību IVANA FJODOROVA rādiem un tuviniekiem sakārā ar vina nāvi. Agrofirmas «Sarkanais Oktobris» administrācija un sabiedriskās organizācijas

JAU NAIS CELŠ

Laikraksts «Jaunais Celš» («Новый путь») iznāk 1 reizi nedēļā latviešu un krievu valodā sestdienās.

Redakcijas adrese: 228273, Preili rajona Riebiņu ciemā, agrofirma «Sarkanais Oktobris». Telefons redaktoram — nodaļas vadītājam — 56732.

Pas. 1521.
Met. 2 450.

Iespēsts Latvijas izdevniecību, poligrāfijas un grāmatu tirdzniecības ražošanas apvienības Daugavpils tipogrāfijā. Formāts — 1 nosacītā iespēdloksne.